

Lausunnon antaminen Vaasan hallinto-oikeudelle Tarkinkallion maa-ainesalueen maa-aines- ja ympäristölupapäätöksestä tehdystä valituksesta

Viranomaislautakunta 18.10.2022 § 46
256/11.01.00/2022

Valmistelija

ympäristönsuojelupäällikkö Matti Nousiainen, puh. 044 740 1422 ja
ympäristönsuojelutarkastaja Virve Suoaro, puh. 044 740 1442

Siilinjärven viranomaislautakunta on myöntänyt 26.4.2022 (§ 19) Kuljetus Taattola Oy:lle maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaisen yhteisluvan kiviaineksen louhintaan ja murskaukseen Siilinjärven kunnan Hamulan kylälle tilalle Tarkinkallio 749-402-3-61. Lupapäätöksestä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen (dnro 674/03.04.04.23/2022). Vaasan hallinto-oikeus pyytää asiassa viranomaislautakunnan lausuntoa.

Valituksen sisältö

Valituksessa on esitetty seuraavaa:

"Vaatimuksemme

Vaatimuksemme on, että Vaasan hallinto-oikeus kumoaa Siilinjärven kunnan viranomaislautakunnan antaman Tarkinkallion kallion louhintaluvan.

Perustelumme

Siilinjärven kunnan rakennuslautakunta on myöntänyt vuonna 2011 alueelle luvan maa-aineksen ja kalliokiviaineksen ottamiseksi. Lupa on umpeutunut 13.5.2021. Taattola on uusinut lupahakemuksen ja käyttänyt lupahakemuksen liitteenä lähes 12 vuotta vanhaa edellisen maa-ainesluvan luonto- ja maisemaselvitystä, joka oli tehty 26.9.2010. Siilinjärven viranomaislautakunta ei vaatinut lupahakijalta uutta luonto- ja maisemaselvitystä, vaikka sitä kunnalle toimitetuissa lupahuomautuksissa oli vaadittu muuttuneisiin luonto-olosuhteisiin vedoten. Mikäli luonto- ja maisemaselvitys olisi tehty uudelleen ja oikeanaikaisena, alueen luonnon muuttuminen olisi havaittu. Koska tämä vanha selvitys on tehty syyskuun lopulla mm. viitasammakon (*Rana arvalis*) (Luonnonsuojeluasetuksen liitteen IV laji) keväiseen kuteen liittyvä ääni on jäänyt havaitsematta, kuten myös monet muuttolinnut. Kun selvitys on tehty vain yhden ainoan syyspäivän aikana ja kartoituksen teki yksi henkilö, herää epäily, onko siinä kartoitettu kaikki lajit, joita Luonnonsuojeluasetuksen liitteet I -V luettelevat, sillä eri lajeja on satoja ne kuuluvat hyvin erilaisiin ryhmiin. Osan tunnistus vaatii erikoisosaamista. Osa näistä lajeista on muuttolintuja, jotka voivat olla syyskuun lopulla jo muuttomatalla ja osa lajeja, jotka parhaiten voidaan havaita vain tiettyyn aikaan. Tähän vanhaan lupaan liitettyssä luonto- ja maisemaselvityksessä on muutenkin vanhentunutta tietoa havaittujen lajien uhanalaisuudesta. Selvityksessä mainitaan, ettei alueen lajistossa ole havaittu uhanalaisia lajeja. Alueella on kartoituksessa havaittu mm. hömötiaisia, jotka Suomen lajien 2015 tehdyssä uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltiin vaarantuneeksi ja vuonna 2019 erittäin uhanalaiseksi https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/lajit/uhanalaiset_lajit .

Lupahakemuksen mukaan suunnitellulla ottoalueella kalliota peittää osin ohut maakerros. Tracker karttaohjelmasta otetusta ilmakuvasta voi kuitenkin todeta, että pintamaat on jo poistettu noin 1,3 ha alalta eikä 0,7 ha:sta, kuten lupahakemuksesta on kerrottu. Tarkinkalliolla 26.4.2022 järjestelyssä tutustumiskäynnissä luvanhakija vahvasti asiaosaisille ja myös viranomaislautakunnan edustajille, että koko kallion louhinta-alueelta

pintamaat on jo poistettu. Alueen vieressä on tukitoiminnoille varattu alue. Edellisen lupakauden aikana tältä tukitoiminta-alueelta ei ole otettu kalliokiviainesta, mutta jo nyt alueelta on poistettu pintamaat siten, että kallio on paljastunut laajalta alueelta (kuva 1). Pintamaiden poisto on muuttanut alueen luonto-olosuhteita oleellisesti ja alueelle onkin syntynyt sade- ja valumavesistä pysyvä altaikko, joka muodostuu lukuisista eri syvyisistä kalliopainanteista.

Kalliopainanteissa on vettä koko kesän. Keväällä matalammissa kalliopainanteissa on runsaasti sammakon kutua (kuva 2, otettu 14.5.2022). Alueella kuuleekin keväisin viitasammakon pulputtavaa ja haukkuvaa soidinäntä sekä ruskosammakon soidinkurnutusta, joita ovat kuulleet monet henkilöt (myös tähän valitukseen yhtyneet henkilöt). Koska alueella ei ole kaloja eivätkä altaat kuivua kesän aikana, olosuhteet sammakoiden nuijapäiden kehitykselle ovat hyvät. Altaat luovat hyvät olosuhteet myös erilaisille hyönteisille ja sen myötä myös lähialueen hyönteissyöjälinnuille.

Kallion louhimisen seurauksena koko kutualue tuhoutuu ja alueen ekologia kärsii, sillä kallio tullaan poistamaan 1-10 m korkeudelta ja alue tullaan maisemoimaan metsittämällä lupakauden päätyttyä. Lisäksi valituksen tekijät näkevät riskinä sen, että luvanhakija saattaa ennen toiminnan aloitusta esivalmistella kallionottoa tyhjentämällä altaat. Ottamisalueen rajasta noin 360m etäisyydellä on yksityinen luonnonsuojelualue Kuivasteenmäen lehto (YSA083666), joka omalta osaltaan suosii viitasammakon elinympäristöä ja jota kallion louhinta haittaisi.

Yhteenvetona:

Kallioaineksin louhiminen ja murskaus rikkoisi Luonnonsuojeluasetusta (1997/160, varsinkin § 23) sekä Luonnonsuojelulakia (1996/1096, §1 ja varsinkin §49). Lisäksi asiasta on olemassa viitasammakkoon verrattavien suojeltujen eläinten osalta ratkaisu KHO 2013:74. Täten ei mielestämme kallioaineksen louhintaa ja murskausta voida sallia.”

Ympäristönsuojelupäällikön päätösehdotus

Viranomaislautakunta antaa Kuljetus Taattola Oy:lle myönnetystä maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaisesta yhteisluvasta tehdystä valituksesta seuraavan lausunnon:

Viranomaislautakunta toteaa, että Kuljetus Taattola Oy:llä on ollut lainvoimainen, 6.4.2011 myönnetty maa-aineslupa maa-ainesten ottamiseen ja lainvoimainen, 31.3.2011 myönnetty ympäristölupa kallion louhintaan kiinteistöllä Tarkinkallio 749-402-3-61 sijaitsevalla 5,6 ha kallionottoalueella. Kallionottoalueelle on tehty 26.9.2010 päivätty luonto- ja maisemaselvitys. Selvityksen mukaan alueella tai sen välittömässä lähiympäristössä ei havaittu suojeltavia lajeja, luontotyyppisiä tai elinympäristöjä eikä erikoisia luonnonmuodostelmia. Luontoselvityksen sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausuntojen (maa-aineslupahakemuksesta 1.3.2011 ja ympäristölupahakemuksesta 17.2.2011) perusteella lupien myöntämisen edellytykset ovat olleet olemassa ja lupien myöntäminen ei ole ollut vastoin luonnonsuojelulain 49.1 §:ssä todettua kieltoa. Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunnossa 17.2.2011 viitataan tehtyyn luonto- ja maisemaselvitykseen ja todetaan, että "vaikutuksia on arvioitu asianmukaisesti eikä haettu lupa aiheuta merkittäviä vaikutuksia suojelualueelle”.

Kallionottoalueella on tehty vuonna 2011 myönnettyihin lupiin perustuen pintamaiden poistoa noin 0,7 ha alueelta. Alueen luonnonolosuhteet ovat

muuttuneet vuoden 2010 luontoselvityksen aikaiseen tilanteeseen verrattuna ainoastaan maa-ainesalueen käyttöönottoon tähdänneen pintamaiden poiston seurauksena. Tästä johtuen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei vaatinut valituksenalaisen päätöksen perusteeksi uutta luontoselvitystä. Myöskään Pohjois-Savon ELY-keskus ei edellyttänyt lausunnossaan 8.3.2022 uutta luontoselvitystä tehtäväksi. ELY-keskuksen lausunnossa 8.3.2022 todetaan mm., että:
"Lupahakemusalueen eteläpuolella sijaitsee Kuivasteenmäen luonnonsuojelualue. Se on perustettu 1997 yksityismaan rauhoitusalueeksi, koska alue on aiemmin otettu mukaan valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan. Suojelualue sijaitsee suhteellisen kaukana hakemusalueesta ja mäen toisella puolella. Ottotoiminta ei myöskään tule vaikuttamaan suojelualueen vesitalouteen." --- "Pohjois-Savon ELY-keskus ei näe luonnonsuojelulaista johtuvia esteitä ottotoiminnalle."

Edellä mainituilla perusteilla viranomaislautakunta katsoi lupaharkinnassa, että maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaisen yhteisluvan myöntämisen edellytykset olivat olemassa myös luonnonsuojelulakiin perustuen.

Viranomaislautakunnan käsityksen mukaan valituksen kohteena olevalla kallionottoalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole viitasammakolle luontaisia lisääntymisympäristöjä, joita ovat mm. tulvivien järvien ja lampien rehevät rannat. Kallionottoalueen eteläpuolella ja pohjoisreunassa on peruskartassakin näkyviä metsäisiä soistumia, joissa kulkee peruskartan mukaan puro tai oja. Nämä on kuitenkin ojitettu syvillä metsäojilla, joissa ei ole tulva-aikanakaan syvempiä lampareita, joita viitasammakko vaatisi lisääntymispaikaksi. Kallionottoalueelle on muodostunut lampareita pintamaiden poiston seurauksena, mutta lampareiden ympäristö on pitkälti paljaaksi otettua kalliota tai kivikkoa, mikä ei lautakunnan käsityksen mukaan ole viitasammakolle sopivaa metsäistä ja kosteaa maaympäristöä. Valitukseen liittyvään kuvaan sammakon kudusta lautakunta toteaa käsityksensä, että kutu ei todennäköisesti ole viitasammakon kutua, koska viitasammakon kutu painuu pohjaan, kun taas tavallisen eli ruskosammakon kutu kohoaa pintaan.

Yhteenvedona viranomaislautakunta toteaa, että

- lupaharkinnan perusteena on ollut luonnonolosuhteiden osalta asianmukaisesti tehty luontoselvitys, joka on ajantasainen lukuun ottamatta kallionottoalueella tapahtunutta pintamaiden poistoa
- asiantuntijaviranomaisen eli Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunnossa on todettu, että luonnonsuojelulain mukaisia esteitä ottotoiminnalle ei ole
- valituksen kohteena olevan maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaisen yhteisluvan myöntämisen edellytykset ovat olleet olemassa myös luonnonsuojelulakiin perustuen.

Edellä olevan perusteella viranomaislautakunta esittää, että hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Päätös

Hyväksyttiin.
